

Sygn. akt III AUa 2052/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Barbara Mazur (spr.) SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2013 r. w Gdańsku

sprawy R. M.

z udziałem opiekuna prawnego K. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 października 2012 r., sygn. akt V U 339/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 2052/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lutego 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., powołując się na art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), odmówił ustalenia R. M. prawa do renty socjalnej wskazując, że orzeczeniem z dnia 01 lutego 2012 r. komisja lekarska ZUS ustaliła, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. M., reprezentowany przez kuratora K. Ś., domagając się zmiany tej decyzji i orzeczenia co do istoty sprawy.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podniósł, że od dzieciństwa występuje u niego niedosłuch oraz niedorozwój umysłowy. Wymaga stałej pomocy osób trzecich w codziennym funkcjonowaniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 15 października 2012 r. w sprawie V U 339/12 Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

I. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 15 lutego 2012 r. w ten sposób, że ustalił R. M. prawo do renty socjalnej na okres dwóch lat, począwszy od dnia 26 września 2011 r.,

II. nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

R. M. urodzony dnia (...) postanowieniem wydanym przez Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny w dniu 28 lutego 2003 r. w sprawie I Ns 99/02 został częściowo ubezwłasnowolniony w powodu zaburzeń psychicznych i pijaństwa.

Kuratorem ustanowionym celem jego reprezentacji i zarządzania majątkiem ustanowiona została siostra K. Ś..

W okresie od sierpnia 2003 r. do marca 2005 r. miał prawo do renty socjalnej.

W dniu 26 września 2011 r. kurator ustanowiona dla ubezpieczonego złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej.

Lekarz orzecznik ZUS po uzyskaniu konsultacji psychologicznej i psychiatrycznej rozpoznał u ubezpieczonego: niedorozwój umysłowy stopnia umiarkowanego, zespół psychoorganiczny, zespół zależności alkoholowej, zwężenie zastarzałe nieodprowadzalne stawu ramiennie-łopatkowego, niedowład nerwu promieniowego i niedosłuch obustronny oraz orzeczeniem z dnia 10 listopada 2011 r. orzekł, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Konsultant psycholog, oceniająca poziom II po przeprowadzeniu testów wskazała na istnienie niedorozwoju umysłowego stopnia umiarkowanego i zmian organicznych CUN, a także na konieczność opieki osób drugich. Konsultant psychiatra wskazała na konieczność opieki w zakresie poruszania się po mieszkaniu, przyjmowania pokarmów, utrzymywania higieny osobistej, załatwiania potrzeb fizjologicznych i potrzeb życiowych poza domem.

Orzeczenie o takiej samej kwalifikacji zostało wydane przez komisję lekarską ZUS w dniu 31 stycznia 2012 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaskarżoną decyzją odmówił ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej.

Sąd Okręgowy dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych: psychiatry oraz laryngologa, którzy rozpoznali u ubezpieczonego:

- 1) zespół psychoorganiczny otępienny u osoby z zespołem zależności od alkoholu oraz upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym,
- 2) stan po operacji ucha środkowego lewego,
- 3) głuchotę lewego ucha,
- 4) niedosłuch niewielkiego stopnia ucha prawego.

Ubezpieczony został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy na okres 2 lat.

Stwierdzone u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe umiarkowane jest formą zaburzeń istniejących od dzieciństwa, na które nałożyły się, w wyniku nieprawidłowej socjalizacji, skłonność do nadużywania alkoholu oraz zaburzenia osobowości. Intoksykacja alkoholowa doprowadziła do degradacji społecznej oraz otępienia. Powyższe, w ocenie

biegłego, w zestawieniu z ubezwłasnowolnieniem R. M. oraz oceną konsultującego dla ZUS psychologa, skutkują całkowitą niezdolnością ubezpieczonego do pracy.

Z przyczyn laryngologicznych ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy, przeciwwskazane mu jest wykonywanie pracy w hałasie powyżej 85 dB oraz na wysokościach, powyżej 3 metrów.

Do treści opinii biegłych zarzuty wniesione zostały przez organ rentowy. Merytorycznie koncentrowały się one na braku zgody co do istnienia całkowitej niezdolności ubezpieczonego do pracy powstałej przed ukończeniem 18 roku życia. Zdaniem ZUS powodem tej niezdolności jest wieloletnie nadużywanie przez ubezpieczonego alkoholu.

W opinii uzupełniającej biegły psychiatra wyjaśnił, iż upośledzenie umysłowe powstało u ubezpieczonego w dzieciństwie, wówczas miało poziom lekkiego. Ubezpieczony ukończył szkołę specjalną, przyuczony został do zawodu ślusarz - mechanik i pracował zarobkowo. Z czasem alkoholizm doprowadził do pogorszenia funkcji poznawczych - w stopniu umiarkowanego upośledzenia umysłowego, wystąpienia cech otępiennych oraz degradacji społecznej.

Organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko w sprawie.

W ocenie Sądu I instancji odwołanie jest zasadne. Sąd ten wskazał, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Osobie, która spełnia powyższe warunki przysługuje:
 - 1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;
 - 2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa (art. 4 ust. 2 ustawy o rencie socjalnej).

Jak wynika z treści art. 15 ustawy o rencie socjalnej w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio m.in. art. 12-14 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

W myśl art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. przez niezdolną do pracy należy rozumieć osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym w świetle ust. 2 cytowanego przepisu całkowicie niezdolna do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S.).

Dokonując zaś oceny przewidywanego okresu niezdolności do pracy zarobkowej bierze się pod uwagę przesłanki wynikające z treści § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. Nr 273, poz. 2711), czyli charakter i stopień naruszenia sprawności organizmu oraz rokowania odzyskania zdolności do pracy. Treść powołanych przepisów obliuguje do tego, aby niezdolność do pracy rozpatrywać indywidualnie w odniesieniu do konkretnej osoby, przy uwzględnieniu jej stanów chorobowych, wieku, kwalifikacji.

W tym miejscu Sąd Okręgowy wskazał, iż dla skutecznego nabycia prawa do renty socjalnej, wbrew stanowisku prezentowanemu przez organ rentowy, wymagane jest aby naruszenie sprawności organizmu powstało w okresach uprawniających do tej renty – w sytuacji ubezpieczonego - przed ukończeniem 18 roku życia, a nadto, by obecnie skutkowało istnieniem całkowitej niezdolności do pracy.

Zdaniem tego Sądu organ rentowy w zarzutach do opinii biegłego błędnie podnosi, iż całkowita niezdolność ubezpieczonego do pracy winna powstać do ukończenia 18 roku życia.

W celu ustalenia istnienia u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy i daty jej powstania, Sąd I instancji dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych: psychiatry oraz laryngologa.

Przy ocenie opinii wydanej w rozpatrywanej sprawie Sąd ten miał na względzie, iż opinia biegłych podlega, jak inne dowody ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz odróżniają ją szczególne kryteria oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłych, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków.

Przedmiotem opinii biegłych nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych). Nie podlega ona zatem weryfikacji, jak dowód na stwierdzenie faktów, na podstawie kryterium prawdy i fałszu. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Sąd nie jest związany opinią biegłych i ocenia ją na równi z innymi środkami dowodowymi w ramach swobodnej oceny dowodów.

Sąd Okręgowy miał na względzie, że rozstrzygnięcie sprawy uzależnione było od specjalistycznej wiedzy, jaką dysponowali biegli sądowi.

Ugruntowane orzecznictwo prezentuje jednoznaczny pogląd, że z istoty i celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeżeli rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłych jest konieczny. W takim przypadku sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeżeli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym (por. wyrok S.N. z dnia 27 listopada 1974 r. w sprawie II CR 748/74, publik. LEX nr 7618).

W ocenie Sądu I instancji, w okolicznościach niniejszej sprawy, biegli sądowi o specjalnościach adekwatnych do schorzeń ubezpieczonego, dysponujący przedstawioną dokumentacją, po przeprowadzeniu badań przedmiotowo-podmiotowych wydali przekonującą opinię, przy czym wnioski opinii zostały przez nich logicznie, rzeczowo i stanowczo uzasadnione. W swej treści opinia nie nasuwa żadnych wątpliwości, a ponadto przeprowadzona z uwzględnieniem cytowanych wyżej przepisów daje podstawę do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Ubezpieczony został uznany za osobę całkowicie niezdolną do pracy na okres 2 lat z powodów psychiatrycznych. Stwierdzone u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe z zaburzeniami osobowości istnieje od dzieciństwa. Pierwotnie miało stopień lekki w związku z czym ubezpieczony zdołał ukończyć szkołę specjalną i zostać przyuczonym do prac mechanika i ślusarza i pracować zawodowo przez ponad 23 lat. Wtedy nie skutkowało ono całkowitą niezdolnością ubezpieczonego do pracy. Biegły psychiatra zwrócił uwagę, że z upływem lat ubezpieczony poddany był intoksykacji alkoholowej, która pogorszyła funkcje poznawcze, doszło do nieprawidłowej socjalizacji, w efekcie czego wystąpiła degradacja społeczna, a poziom upośledzenia wzrósł do umiarkowanego, obecnie w stopniu otępienia lekkiego. Powyższe stało się podstawą do częściowego ubezwłasnowolnienia R. M..

W tych okolicznościach nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego okoliczność, iż R. M. jest obecnie całkowicie niezdolny do pracy z powodu schorzenia istniejącego od dzieciństwa.

Zarzuty organu rentowego Sąd ten uznał za bezzasadne z uwagi na wskazane wyżej błędne rozumienie przesłanek warunkujących nabycie prawa do renty socjalnej.

W tym stanie rzeczy, na podstawie przepisu art. 477 (14) § 2 k.p.c., Sąd I instancji orzekł, jak w pkt I sentencji wyroku.

W przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego Sąd ten na podstawie art. 118 ust 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. orzekł, jak w pkt II sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r. Nr 135, poz. 1268 ze zm.) oraz sprzeczność z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy przytoczył treść art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej oraz wskazał, że interpretacja tego przepisu w kontekście zebranego w sprawie materiału dowodowego nie uzasadnia przyznania wnioskodawcy prawa do renty socjalnej.

Apelujący wywodził dalej, że wielokrotnie sądy wydające w podobnych sprawach wyroki podkreślały, że istotne jest, aby schorzenie lub schorzenia, które obecnie stanowią przyczynę naruszenia sprawności organizmu powodującego całkowitą niezdolność do pracy, powstały w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej (por. wyrok S.N. z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie I UK 279/11). Do nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest, żeby przyczyna naruszenia sprawności organizmu powodująca całkowitą niezdolność do pracy powstała nie później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej (por. wyrok S.N. z dnia 26 lipca 2011 r. w sprawie I UK 6/11).

Skarżący stwierdził, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że przyczyną powodującą całkowitą niezdolność wnioskodawcy do pracy jest zaburzenie funkcji poznawczych spowodowane intoksykacją alkoholową. Skoro zatem choroba alkoholowa w rzeczywistości doprowadziła do całkowitej niezdolności do pracy brak jest w ocenie organu rentowego jej związku ze schorzeniami stwierdzonym z wczesnego dzieciństwa - upośledzeniem umysłowym. Ponieważ przyczyna naruszenia sprawności organizmu powodująca całkowitą niezdolność - intoksykacja alkoholowa (zespół zależności alkoholowej) nie powstała w okresach wymienionych art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej i nie pozostaje w związku ze stwierdzonym upośledzeniem umiarkowanym lekkim z dzieciństwa, a zatem brak jest podstaw prawnych do zmiany zaskarżonej decyzji.

Niezależnie od powyższego organ rentowy zakwestionował by stan zdrowia ubezpieczonego obecnie uzasadniał uznanie go za całkowicie niezdolnego do pracy. Organ ten podkreślił, że lekarz psychiatra nie stwierdził całkowitej niezdolności do pracy z przyczyn psychiatrycznych, jednocześnie uznał, że mimo upośledzenia funkcji pamięci ubezpieczony zdolny jest do wykonywania prostych prac fizycznych. Wywodził, że wnioskodawca przepracował 23 lata jako pracownik produkcyjny, a zatem uznawanie obecnie całkowitej niezdolności jest sprzecznie z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

W konkluzji apelacji organ rentowy wnosił o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchynieniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Z treści apelacji wynika zarzut sprzeczności poczynionych przez ten Sąd ustaleń ze zgromadzonym w niniejszej sprawie materiałem dowodowym poprzez uznanie w oparciu o sporządzone w niniejszej sprawie opinie biegłego sądowego psychiatry, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia.

Zaznaczyć należy, że skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. w sprawie III CK 245/04, publik. LEX 174185).

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie apelującego o innej, niż przyjęta wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich ocenie odmiennej niż przeprowadzona przez Sąd (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2000 r. w sprawie V CKN 17/00, publik. LEX nr 40424 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie I ACa 1116/2005, publik. LEX nr 194518).

W ocenie Sądu II instancji apelujący nie zdołał wykazać wadliwości rozumowania Sądu Okręgowego z punktu widzenia zaprezentowanych powyżej kryteriów.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy zachodzą w niniejszej sprawie łącznie wszystkie, wynikające z treści art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r. Nr 135, poz. 1268 ze zm., nazywaną dalej ustawą o rencie socjalnej), materialno-prawne przesłanki ustalenia wnioskodawcy prawa do renty socjalnej, a w szczególności przesłanka uznania za całkowicie niezdolnego do pracy z powodu naruszenia sprawności jego organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej).

Wskazać należy, że u podstaw dokonanej przez Sąd I instancji oceny zdolności R. M. do pracy oraz związku z naruszeniem sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, leżała sporządzona w postępowaniu przed tym Sądem opinia biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy), uzupełniona opinią tego biegłego z dnia 29 sierpnia 2012 r. (k. 38 akt sprawy), w której biegły stwierdził, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy i niezdolność ta pozostaje w związku z naruszeniem sprawności jego organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia.

Opinia biegłego podlega ocenie na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. wyrok S.N. z dnia 21 października 2004 r. w sprawie V CK 143/04, publik. LEX nr 585885).

Sąd Apelacyjny stwierdza, iż sporządzona w postępowaniu apelacyjnym opinia biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy), uzupełniona opinią tego biegłego z dnia 29 sierpnia 2012 r. (k. 38 akt sprawy), odpowiada wymogom stawianym przez przepis art. 285 § 1 k.p.c., ponieważ nie tylko umożliwia jej sądową kontrolę, ale nadto uzasadnienie jest przystępne i zrozumiałe dla osób nie dysponujących wiedzą medyczną, zaś jej wnioski sformułowane zostały jasno i czytelnie.

Treść opinii tego biegłego świadczy o tym, że jej wydanie poprzedzone zostało rzetelną i wnikliwą analizą zgromadzonych w sprawie dowodów, mających wpływ na wyrażone w tej opinii finalne ustalenia. Biegły sądowy psychiatra przekonywująco i logicznie uzasadnił swoje stanowisko.

Sąd II instancji wskazuje, że stosownie do treści art. 5 ustawy o rencie socjalnej ustalenie całkowitej niezdolności do pracy odbywa się na zasadach i trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., nazywaną dalej ustawą emerytalną).

Tym samym dla oceny stopnia i przewidywanego okresu niezdolności wnioskodawcy do pracy oraz rokowania, co do odzyskania przez niego zdolności do pracy zastosowanie znajdował art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej, który nakazuje uwzględnić zarówno wymienione w jego pkt 1 czynniki medyczne w postaci: stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności organizmu w drodze leczenia i rehabilitacji, jak i czynniki ekonomiczne, wymienione w jego pkt 2 w postaci: możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej

pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego dokonana przez biegłego sądowego psychiatrę ocena wpływu rozpoznanych u wnioskodawcy schorzeń na jego zdolność do pracy uwzględnia zarówno wymienione w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej czynniki medyczne, jak i wymienione w pkt 2 czynniki ekonomiczne.

Wskazać należy, że stosownie do treści art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej dla uznania wnioskodawcy za całkowicie niezdolnego do pracy zarobkowej konieczne jest, aby naruszenie sprawności organizmu powodowało utratę przez niego zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

Przeprowadzone przed Sądem Okręgowym dowody, a w szczególności dowód z opinii biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy), uzupełnionej opinią tego biegłego z dnia 29 sierpnia 2012 r. (k. 38 akt sprawy), jednoznacznie wykazały, że wnioskodawca jest niezdolny do wykonywania jakiejkolwiek pracy zarobkowej, a niezdolność ta pozostaje w związku z naruszeniem sprawności jego organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia.

Z przedłożonego dokumentu w postaci zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 26 września 2011 r. (k. 77-77v. akt dok. lek. ZUS) wynika, że jako podstawowe schorzenia rozpoznano u R. M.: encefalopatię z zespołem psychoorganicznym otępiennym u osoby z upośledzeniem umysłowym lekkiego stopnia oraz alkoholizm (ZZA), stąd dla oceny stanu zdrowia wnioskodawcy kluczowa była ocena jego stanu psychiatrycznego.

W opisie badania psychiatrycznego ubezpieczonego biegły psychiatra stwierdził, że cyt. „badany w powierzchownym kontakcie słowno-logicznym. W zachowaniu spokojny, podporządkowany. Nastrój i napęd zmienny, afekt tępy z cechami drażliwości. Świadomość jasna, orientacja pełna. Wypowiedzi logiczne bez cech zaburzeń psychotycznych. Tok myślowy nieco rozwlekły. Funkcje intelektualne i pamięciowe wyraźnie obniżone. W teście (...) (oceny funkcji poznawczych i otępienia, badany uzyskał 19 pkt na 30 możliwych)”.

Powyższy opis badań psychiatrycznych, zawarty w opinii sąдово-psychiatrycznej z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy) koresponduje z wnioskami końcowymi tej opinii, iż rozpoznany u R. M. zespół psychoorganiczno-otępienny u osoby z zespołem zależności od alkoholu oraz upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym naruszają sprawność organizmu wnioskodawcy w stopniu powodującym jego całkowitą niezdolność do pracy.

Podkreślenia wymaga, że opis badania psychiatrycznego zawarty w opinii sąдово-psychiatrycznej z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy) pokrywa się częściowo z opisem badań przedmiotowych wykonanych w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym przez lekarza konsultanta ZUS - psychiatrę (k. 106-107v. akt dok. lek. ZUS).

Uwadze Sądu II instancji nie uszedł przy tym fakt, że lekarz konsultant ZUS – psycholog we wnioskach końcowych opinii z dnia 04 listopada 2011 r. (k. 105-105v. akt dok. lek. ZUS) odmiennie, niż lekarz konsultant ZUS – psychiatra stwierdził, że cyt. „ogólna sprawność intelektualna na poziomie niedorozwoju umysłowego w stopniu umiarkowanym. Wyniki t. organicz. wskazują na istnienie zmian organicz. w obrębie CUN. Wymaga opieki osób drugich”.

Dokonana przez biegłego psychiatrę w niniejszej sprawie ocena stanu zdrowia wnioskodawcy i wpływu rozpoznanych u niego schorzeń na jego zdolność do pracy zarobkowej znajduje też pośrednio oparcie w okoliczności w postaci zaliczenia go na mocy orzeczenia (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 14 stycznia 2011 r. do znacznego stopnia niepełnosprawności na stałe od dnia 01 października 2010 r. (k. 101 akt dok. lek. ZUS).

Zgodnie z art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm., nazywanej dalej ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej) orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej, i niezdolności do samodzielnej egzystencji,

ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy emerytalnej, traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wprawdzie brak jest przepisu prawnego w kierunku przeciwnym, wprost zrównującego, na użytek dochodzonego świadczenia, przewidzianego ustawą emerytalną, orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy, jednakże przy ocenie niezdolności wnioskodawcy do pracy nieodzowne jest, pomimo różnic zachodzących pomiędzy tym pojęciem, a pojęciem niepełnosprawności uwzględnienie stopnia niepełnosprawności ubezpieczonego, ustalonego na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej (por. wyrok S.N. z dnia 11 lutego 2005 r. w sprawie I UK 177/04, publik. LEX nr 155201).

Z przeprowadzonych w przedmiotowej sprawie dowodów wynika, że rozpoznane u ubezpieczonego schorzenie w postaci umiarkowanego upośledzenia umysłowego jest formą zaburzeń istniejących od dzieciństwa, które początkowo nie dawały podstaw do stwierdzenia jego całkowitej niezdolności do pracy (było to lekkie upośledzenie umysłowe), co znajduje oparcie w fakcie ukończenia szkoły zawodowej specjalnej oraz ponad dwudziestoletnim okresie pracy zarobkowej, lecz z biegiem lat do tego schorzenia dołączyła intoksynacja alkoholowa, która spowodowała pogorszenie stanu jego zdrowia – funkcji poznawczych w stopniu uniemożliwiającym podjęcie jakiegokolwiek pracy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego treść apelacji wskazuje, że organ rentowy błędnie: zdaje się utożsamiać zastosowane w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej pojęcia: „całkowitej niezdolności do pracy” i „naruszenia sprawności organizmu” oraz uznaje za konieczne dla ustalenia wnioskodawcy prawa do renty socjalnej, aby powstałe u niego przed ukończeniem 18 roku życia schorzenie w postaci niedorozwoju umysłowego powodowało samodzielnie jego całkowitą niezdolność do pracy.

Sąd ten zauważa, że pojęcia „całkowita niezdolność do pracy” i „naruszenie sprawności organizmu” nie są tożsame. Można więc stwierdzić, że całkowita niezdolność do pracy i naruszenie sprawności organizmu mogą powstać w różnych momentach. Możliwe jest więc, że całkowita niezdolność do pracy powstanie później niż naruszenie sprawności organizmu. Może się zdarzyć, że zmiany chorobowe u osoby, u której doszło do naruszenia sprawności organizmu, nasiliły się do tego stopnia, że uniemożliwią jej wykonywanie jakiegokolwiek pracy. Tak więc zasadnicze znaczenie ma to, że naruszenie sprawności organizmu, z powodu którego doszło do całkowitej niezdolności do pracy musi powstać w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej. Całkowita niezdolność do pracy musi pozostawać w związku przyczynowym z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresach wynikających z przepisu art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej (por. wyroki S.N.: z dnia 26 stycznia 2011 r. w sprawie I UK 240/10, publik. LEX nr 738533 oraz z dnia 13 czerwca 2007 r., II UK 259/06, niepublikowany).

Ponadto będąca przesłanką nabycia prawa do renty socjalnej całkowita niezdolność do pracy może być konsekwencją jednego schorzenia lub wypadkową wielu dolegliwości (jak w niniejszej sprawie). Istotne jest to, aby schorzenie lub schorzenia, które obecnie stanowią przyczynę naruszenia sprawności organizmu powodującego całkowitą niezdolność do pracy wnioskodawcy, powstały w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, nawet jeśli dotychczas nie były one przesłanką orzekania o tej niezdolności (por. wyrok S.N. z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie I UK 279/11, publik. LEX nr 1165283).

Ponieważ stwierdzana obecnie całkowita niezdolność R. M. do pracy jest w istocie następstwem kilku schorzeń – zespołu psychoorganiczno-otępiennego, zespołu zależności alkoholowej oraz upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym, z których jedno – upośledzenie umysłowe – powstało przed ukończeniem przez wnioskodawcę 18 roku życia, a zatem zasadne jest przyjęcie, że niezdolność ta pozostaje w związku przyczynowym z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej.

Z uwagi na powyższe zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że sporządzona w niniejszej sprawie opinia biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy), uzupełniona opinią tego biegłego z dnia 29 sierpnia 2012 r. (k. 38 akt sprawy), jest miarodajna dla ustalenia: stanu zdrowia ubezpieczonego, wpływu rozpoznanych u niego schorzeń

na jego zdolność do pracy zarobkowej oraz związku stwierdzonej całkowitej niezdolności do pracy z naruszeniem sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia.

Reasumując, przeprowadzone w przedmiotowej sprawie dowody, a w szczególności opinia biegłego sądowego psychiatry z dnia 15 maja 2012 r. (k. 15-16 akt sprawy), uzupełniona opinią tego biegłego z dnia 29 sierpnia 2012 r. (k. 38 akt sprawy) wykazały, że wnioskodawca utracił zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a zatem jest on całkowicie niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej, zaś niezdolność ta pozostaje w związku przyczynowym z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej.

Tym samym zasadnie Sąd I instancji stwierdził (k. 52-57 akt sprawy), że R. M. spełnia łącznie wszystkie, wynikające z treści art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, warunki ustalenia mu prawa do renty socjalnej, a w szczególności warunek uznania go za całkowicie niezdolnego do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej.

Sąd ten, opierając się na opinii biegłego sądowego psychiatry oraz pozostałych, przeprowadzonych w sprawie dowodach, dokonał prawidłowej, zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego. Apelacja nie zdołała zatem podważyć tej oceny.

Tym samym, wynikające z treści apelacji, zarzuty: naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. oraz naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej i art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej, uznać należało za niezasadne.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.